

ПІДГОТОВКА МОЛОДІ ДО ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Підготовка молоді до свідомого вибору професії, навчального закладу, а потім і самої праці нині є необхідністю. Від такого вибору залежить можливість самореалізації, авторитет у суспільстві, матеріальне становище. На жаль, випускники шкіл недостатньо поінформовані щодо особливостей різних видів діяльності та не враховують свої вміння та схильності, обираючи професію [5, с. 142].

У Державній національній програмі «Освіта» наголошено, що трудова підготовка здійснюється через трудове навчання протягом усього періоду навчання в усіх типах загальноосвітніх закладів. На професійне самовизначення впливають інтереси особистості та потреби суспільства. Забезпечити їх взаємодію покликана професійна орієнтація.

Профторієнтація – система заходів, спрямованих на виявлення й розвиток особистісних рис, інтересів і здібностей людини з метою надання їй допомоги в розумному виборі такої професії, яка найбільше відповідає її індивідуальним можливостям [6, с. 80].

С. Яланська виділяє й аналізує такі аспекти профторієнтаційної діяльності: *соціальний, економічний, психолого-педагогічний, медико-фізіологічний*.

Соціальний аспект полягає в інформуванні школярів щодо реалізації соціально-професійної діяльності; акцентується увага на вимогах до працівника тієї чи іншої сфери.

Економічний аспект передбачає роз'яснення стану сучасного ринку праці.

Психолого-педагогічний аспект зорієнтований на виявлення, розвиток інтересів та здібностей людини. Окрім цього, враховуються індивідуальні особливості для того, щоб сформувати професійну спрямованість.

Медико-фізіологічний аспект передбачає врахування фізіологічних рис, які необхідні для виконання певної професійної діяльності [6, с. 80].

Профторієнтаційні заходи варто проводити, починаючи з початкової школи, адже кожна дитина є не лише стороннім спостерігачем, об'єктом, а й активним суб'єктом професійної діяльності [6, с. 81].

Необхідно ще змалку привчати дітей до свідомого, об'єктивного вибору професії, звісно ж, враховуючи свої здібності та вміння.

Серед об'єктивних чинників, що зумовлюють професійну орієнтацію школярів, найдієвішими є престижність певних видів професій і галузей освіти, державна політика в роботі з молоддю, настанова на гуманітаризацію освіти і суспільства, відродження національної культури [2, с. 119-120].

При підготовці до вибору професії молодь надає перевагу отриманню інформації про бажану спеціальність із науково-популярної, художньої літератури, перегляду фільмів із відповідної тематики, а також ґрунтовному вивченню предметів, важливих для освоєння певного фаху.

У виборі професії молодь керується і порадами батьків, друзів та знайомих. Вибір залежить від того, які початкові заклади є в регіоні поблизу місця проживання. Цей чинник залишається одним із основних, крім того, враховується можливість вступу на державну форму навчання чи за відповідну плату, яка встановлюється навчальним закладом та нерідко є надто високою, що кардинально впливає на вибір вишу [1, с. 2].

Адаптація до нових умов життєдіяльності є однією з найважливіших проблем педагогіки вищої школи. Пізнання сутності й механізмів адаптації сприяє вирішенню головного завдання ВНЗ – підготовці висококваліфікованих фахівців, підвищенню якості навчання.

Для України характерний нерівномірний розподіл потенціалу вищих навчальних закладів за регіонами, що призводить до посилення дисбалансу на регіональних молодіжних ринках праці [4, с. 39].

Проблеми зайнятості молоді можуть бути пов'язані не лише з труднощами працевлаштування, а й із можливістю втрати роботи, частими змінами місця роботи та її тривалим періодом пошуку.

Для сучасної системи освіти характерні такі проблеми:

- невідповідність пропонованих ВНЗ спеціальностей та спеціалізацій потребам ринку праці;
- невідповідність рівня кваліфікації випускників вимогам роботодавців;
- відсутність практичних навичок із певної спеціальності;
- низька заробітна платня;
- відсутність системи розподілу випускників, яка б гарантувала працевлаштування та соціальну гарантію;
- недостатній рівень кваліфікації викладацького складу [4, с. 40].

По закінченню вищого навчального закладу молода людина стикається з проблемою працевлаштування. Але є випадки, коли випускники вишів свідомо відмовляються працювати за спеціальністю. Причиною цього є відсутність коштів у абітурієнтів, які йдуть навчатися безкоштовно на спеціальності, на які вистачає балів.

За останні роки у студентів зникає мотивація до роботи. Зі стипендією майже у 900 гривень, вони не хочуть працювати за малі зарплати. Випускники бажають одразу отримувати 2500-3000 гривень. Та через відсутність досвіду на підприємстві їм доводиться знову вчитися, тому роботодавці не хочуть їм платити високих зарплат. Але існує й інша проблема, яка полягає в обмані молодих людей. З випускниками не оформлюють трудових відносин та не укладають договорів [3].

Отже, для того, аби уникнути проблем, пов'язаних із підготовкою молоді до майбутньої трудової діяльності, доцільно ввести ще в школі проведення поетапних профконсультацій, на яких повинні розглядатися такі питання, як ознайомлення молоді з сучасними потребами ринку праці, вивчення особливостей певної професії, роз'яснення вимог до професії відповідно до вибору молоді людини.

Список використаної літератури

1. *Вачевський М. В.* Підготовка молоді до вибору професії в сучасних умовах / М. В. Вачевський // Молодь і ринок. – 2002. – № 1. – С. 72–75.
2. *Терещук Г. В.* Педагогічна діагностика ціннісних орієнтацій молоді в процесі соціального і професійного становлення / Г. В. Терещук // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 3. – С. 119–124.
3. *Уварова В.* Полтавські випускники-бюджетники не хочуть працювати за спеціальністю [електронний ресурс] / В. Уварова // <http://kolo.poltava.ua/2013/10/16/u-poltavi-bridumali-yak-zmusiti-vipusknikiv-byudzhetikiv-pracyuvati-za-specialnistyu>.
4. *Філіппов Ю.* Підготовка молоді до вступу в трудову діяльність / Ю. Філіппов // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2007. – № 2. – С. 37–41.
5. *Якімова Н. С.* Професійне самовизначення і професійна орієнтація молоді: сучасні тенденції та проблеми / Н. С. Якімова // Демографія та соціальна економіка. – 2011. – № 1. – С. 142–149.
6. *Яланська С.* Система профорієнтаційної роботи у навчальному закладі / С. Яланська // Психолог. Шкільний світ. – 2013. – Черв. (№ 11/12). – С. 80–83.